

7. maj 2009

Flere danske børn lever i fattigdom

Antallet af fattige i Danmark stiger, og stadig flere børn er ramt af fattigdom. I dag lever omkring 45-50.000 børn i fattigdom i Danmark. Det er 12-15.000 flere end i 2001, svarende til en stigning på omkring 40 procent. I Københavns Kommune lever 5.600 børn i fattigdom. Det svarer til, at næsten 7 procent af hovedstadens børn lever i fattigdom, mens andelen af fattige børn på landsplan er knap 4 procent. Andelen af fattige børn er ligeledes høj i flere yderkantskommuner.

Som det fremgår af tabel 1, er antallet af børn, der lever i relativ fattigdom i Danmark, vokset markant siden 2001. Siden 2001 er antallet af fattige børn steget med omkring 12-15.000, svarende til en stigning på omkring 40 procent. Det betyder, at der i dag er omkring 45-50.000 børn, der lever i fattigdom. Selvom det ikke nødvendigvis er de samme børn, der er ramt af fattigdom år efter år, vil en opvækst med fattigdom stille et barn dårligere på en lang række områder.

Målt som andel af aldersgruppen levede omkring 4 procent af alle børn i fattigdom i 2006, mens det i 2001 var omkring 3 procent af børnene.

Tabel 1. Udviklingen i antallet af børn som lever i fattigdom

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001-2006
	1.000 personer						Ændring i 1.000 personer
Børn i fattigdom	36,0	39,4	41,6	49,6	47,8	51,4	15,4
Børn i fattigdom (ekskl. studerende)	31,7	34,6	36,4	42,9	41,5	44,3	12,5

Anm.: I opgørelsen eksklusive studerende er familier, hvor mindst én forsørger er studerende, udeladt af beregningerne. Nyeste registertal fra 2006.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag.

Samlet set var 271.000 danskere ramt af fattigdom i 2006, hvoraf omkring 51.000 var børn. Det kan imidlertid diskuteres, hvorvidt studerende skal medtages i opgørelsen af fattige, da der reelt er tale om en selvvalgt situation. Ved at udelade familier, hvori mindst én forsørger er studerende, var antallet af fattige i 2006 på knap 173.000 personer, hvoraf ca. 45.000 var børn.

For børn viser fattigdommen sig f.eks. ved, at der er børn, som ikke har mulighed for at deltage i fritidsaktiviteter på lige fod med kammeraterne og ikke har samme adgang til "normale" materielle goder som sine klassekammerater.

Som eksempler herpå kan man nævne børns adgang til computer og internettet. I en global kontekst giver det ikke mening at betragte børns manglende adgang til computer og internet som et fattigdomstegn, men i et rigt samfund som det danske, hvor det er blevet standard, at børnefamilier har adgang til computer og internet, kan det godt opfattes som et fattigdomstegn, når nogle børn ikke har samme muligheder på grund af dårlig økonomi i familien.

Store kommunale forskelle i antallet af fattige børn

Der er store kommunale forskelle på, hvor mange børn der lever i fattigdom. Det er vist i tabel 2. I Københavns Kommune levede omtrent 5.600 børn i relativ fattigdom i 2006, svarende til, at 6,6 procent af kommunens børn var ramt af fattigdom. Til sammenligning var det på landsplan 3,7 procent af børnene, der levede i fattigdom i 2006.

Tabel 2. Børn der lever i fattigdom – fordelt på kommuner

Top 10 kommuner	Antal fattige børn	Fattige børn i procent	Bund 10 Kommuner	Antal fattige børn	Fattige børn i procent
Langeland	195	8,3	Egedal	114	1,1
Lolland	636	7,1	Roskilde	363	2,0
Tønder	624	6,8	Furesø	186	2,0
København	5.592	6,6	Lyngby-Taarbæk	213	2,0
Morsø	291	5,7	Fredensborg	201	2,1
Ishøj	279	5,3	Favrskov	246	2,1
Norrdjurs	429	5,1	Greve	255	2,2
Slagelse	816	5,0	Rudersdal	279	2,2
Jammerbugt	432	5,0	Solrød	117	2,2
Struer	249	4,9	Hillerød	252	2,2
Hele landet	44.274	3,7	Hele landet	44.274	3,7

Anm.: Kommuner, hvor antallet af fattige børn er under 100, indgår ikke i beregningerne. Familier hvor mindst én forsøger er studerende er udeladt af opgørelsen. Nyeste registertal fra 2006.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag.

Andelen af børn, der lever i fattigdom, er ligeledes højt i yderkantskommunerne Langeland, Lolland og Tønder. I Egedal kommune og flere andre sjællandske kommuner er det derimod kun omkring 2 procent af kommunernes børn, der er ramt af fattigdom.

I opgørelsen af fattige på kommuneniveau er det samlede antal fattige på landsplan fordelt på landets kommuner. Det betyder, at det er medianindkomsten på landsplan, der er anvendt til at beregne antallet af fattige i den enkelte kommune. En anden fremgangsmåde kunne være, at antallet af fattige i en kommune blev beregnet i forhold til medianindkomsten i kommunen.

Fattige børn er et stadigt voksende samfundsproblem

Ved at opgøre fattigdom i forhold til medianindkomsten i samfundet – som anvendes i denne analyse - fås et relativt mål. Et kritikpunkt af denne opgørelsesmetode er, at en persons forbrugsmuligheder jo ikke forringes, fordi andre i samfundet bliver rigere. Dette kritikpunkt er i og for sig berettiget, hvis man opfatter fattigdom som en absolut størrelse – dvs. at personer kun betegnes som fattige, hvis de ikke har mulighed for at købe en nærmere bestemt mængde af nødvendige basisvarer, og dette minimumsforbrug er det samme over tid.

På den anden side kan det fremføres, at fattigdom i et rigt samfund som det danske bedst belyses med et relativt mål, fordi alle danskere har adgang til helt grundlæggende ting som mad, bolig og tøj. For børn viser fattigdommen sig f.eks. ved, at der er børn, som ikke har mulighed for at deltage i fritidsaktiviteter på lige fod med kammeraterne og ikke har samme adgang til ”normale” materielle goder som sine klassekammerater – og det er jo netop en relativ betragtning.

Analysen dokumenterer, at fattigdom blandt børn udgør et stadigt større samfundsproblem i Danmark. En officiel fattigdomsgrænse i Danmark vil være første skridt på vejen til at erkende det stigende problem og være med til at skabe enighed om problemets omfang. Den næste udfordring er så at finde de bagvedliggende årsager, så der kan sættes mere målrettet ind med initiativer, der kan bremse stigningen i antallet af børn, der vokser op i fattigdom.

Boks 1. Sådan opgøres fattigdom i analysen

Fattige er defineret som antallet af personer, der har en indkomst, som er mindre end halvdelen af medianindkomsten. Medianindkomsten er den midterste indkomst i indkomstfordelingen. Det vil sige, at der er nøjagtig 50 procent, der har en indkomst, der er højere end medianindkomsten og nøjagtig 50 procent, der har en indkomst, der er lavere end medianindkomsten.

Datagrundlaget for analysen er modelbefolkningerne i Lovmodellen. Der benyttes den husstandsækvivalerede disponible indkomst, det vil sige indkomsten efter skat korrigeret for stordriftsfordele i familier med flere familiemedlemmer. Dette er det samme indkomstbegreb, som Finansministeriet benytter i forbindelse med indkomstanalyser.

I analyser hvor studerende er udeladt, er hele familien fjernet, hvis mindst én forsøger i en familie er studerende. En familie er her defineret ud fra Danmarks Statistiks D-familietype. En ulempe ved denne opgørelsesmetode er, at børn af studerende ikke kan være fattige. Antallet af fattige børn vil således være lavere i denne opgørelse end i opgørelsen inklusive studerende.

Det skal bemærkes, at AE i tidligere udgaver af publikationen *Fordeling og Levevilkår* har benyttet en anden metode til at fjerne de studerende. Det betyder, at antallet af fattige eksklusive studerende adskiller sig fra tidligere opgørelser.